

Vuoden museo -palkinto

Vuoden museo -kilpailu on Museoliiton ja ICOM Suomen komitean vuodesta 2014 alkaen järjestämä kilpailu. Kyse on museoalalla laajaa arvostusta nauttivasta ja ainutlaatuisesta palkinnosta.

Vuoden museo -tunnustuspalkinto on kiertopalkinto, kuvanveistäjä **Pekka Kauhasen** veistos Esko sekä kunniakirja. Titteli myönnetään vuosittain museolle, joka on edistänyt merkittävällä tavalla museoalan yhteiskunnallista näkyvyyttä ja vaikuttavuutta. Työ voi olla esimerkiksi innovaatioita ja saavutuksia kokoelmien, näyttelyiden tai yleisötyön osalta. Kilpailuun voivat osallistua ammatillisesti hoidetut suomalaiset museot.

Kilpailuun valitaan vuosittain hakemusten perusteella kolme finalistia, joissa palkintolautakunta vierailee kevään aikana. Vuonna 2026 palkinnosta kilpailevat Suomen käsityön museo Jyväskylästä, Suomen lasimuseo Riihimäeltä sekä Särestöniemi-museo Kittilästä. Voittaja julistetaan toukokuussa Museopäivien yhteydessä järjestettävässä Museogaalassa. Vuoden 2026 Museogaala järjestetään Hämeenlinnassa torstaina 21.5. klo 19 alkaen ja voittaja julkistetaan noin klo 21.15 mennessä.

Voittajan valitsee Museoliiton ja ICOM Suomen komitean nimeämä palkintolautakunta. Vuonna 2026 lautakunnan puheenjohtaja on Kokkolan kaupungin museotoimen johtaja **Joanna Kurth** ja sihteeri Museoliiton viestinnän asiantuntija **Kirsti Ruissalo**. Muita jäseniä ovat Lahden museoiden johtaja **Tuulia Tuomi**, Lahden museoiden näyttelypäällikkö **Päivi Roivainen**, kulttuuriasianeuvos **Tapani Sainio**, Yleisradion toimittaja **Tuukka Pasanen** ja Museokortin markkinointi- ja viestintäpäällikkö **Marjo Vääntinen**.

2020-luvulla palkinto on jaettu seuraavasti:

- Vuoden 2025 museo oli Lahden museot. Kiitosta keräsivät muun muassa laajojen uudistusprojektien mallikas toteuttaminen ja toimialueiden läpäisevä yhteisöllisyys.
- Vuoden 2024 museo oli Saamelaismuseum ja Ylä-Lapin luontokeskus Siida. Lautakunta perusteli valintaa ansiokkaalla eettisten kysymysten esiin nostamisella ja yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumalla. Saamelaiskulttuuria käsittelevän Siidan työstä otettiin lautakunnan mukaan mallia myös muissa Pohjoismaissa.
- Vuoden 2023 museo oli Riihisaari – Savonlinnan museo. Kiitosta keräsi erityisesti työ museoalan ulkopuolisen näkyvyyden keräämiseksi: museo oli tavoittanut uusia yleisöjä monipuolisilla tapahtumilla ja tuottamallaan sisällöllä.
- 2022 palkinnon voitti Poliisimuseo. Lautakunta toi perusteluissaan esiin muun muassa aktiivisen yhteistyön sekä poliisilaitoksen että poliisiammattikorkeakoulun kanssa.
- 2021 palkinnon voitti Suomen maatalousmuseum Sarka. Lautakunnan perusteluissa korostettiin kunnianhimoisia näyttelyitä, tapahtumia ja mittavaa kokoelmaprojektia, jotka museo on onnistunut toteuttamaan suhteellisen pienellä henkilökunnalla.